

Co-funded by the
European Union

European Fundamental Values in Digital Era

ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH
ERASMUS-JMO-2022-COE — Jean Monnet Actions in the field of
Higher Education: Centres of Excellence

Project: 101085385 — EFVDE

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Workshop for practitioners
(no 4)

Co-funded by the
European Union

Європейські фундаментальні цінності в цифрову еру

Воркшоп для практиків є частиною проекту Центр Досконалості Жана Моне “Європейські фундаментальні цінності в цифрову еру”, 101085385 – EFVDE – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH, що фінансується Європейським Союзом.

Однак висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов’язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Co-funded by the
European Union

Воркшоп для практиків
«Цифрові речі та віртуальні активи: українська та європейська
практика»

28 та 29 листопада 2024

Workshop for Practitioners
«Digital goods and virtual assets: Ukrainian and European
practices»

November, 28 and 29, 2024

ЦП Цивілістична
Платформа

ЗАХИСТ ПРАВ НА ЦИФРОВІ РЕЧІ

К.Ю.Н., ДОЦЕНТ НАТАЛІЯ ФІЛАТОВА-БІЛОУС

Co-funded by
the European Union

European
Fundamental Values
in Digital Era

ВИДИ ЦИФРОВИХ РЕЧЕЙ

Віртуальні
активи

Цифровий
контент

Інші

Способи захисту

```
graph TD; A[Способи захисту] --> B[Речово-правові:]; A --> C[Зобов'язально-правові:]; A --> D[Інші:];
```

Речово-правові:

- віндикаційний позов;
- негативний позов;
- позов про визнання права власності

Зобов'язально-правові:

- договірні;
- недоговірні:
 - деліктні (про відшкодування шкоди)
 - кондикційний позов (ст. 1212 ЦК)
- інші

Інші:

- про визнання правочину недійсним;
- про визнання незаконними актів органів ОДВ і ОМС

ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ

ХАРАКТЕРИСТИКИ

Існують
виключно на
блокчейні

Не можуть
копіюватися

Можуть
використовуватися в
різних цілях
(інвестиційних,
обмінних тощо)

ВИДИ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ (ТОКЕНІВ)

За цільовим призначенням:

- Криптовалюти
- Інвестиційні токени
- Утилітарні токени

ВИДИ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ (ТОКЕНІВ)

За характером:

- Замінні токени – мають всі ознаки аналогічних їм токенів і використовуються в обороті як певний масив
- Незамінні токени (NFT) – мають унікальні ознаки, є неподільними і незамінними

РЕЧОВІ СПОСОБИ VS. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНІ

RUSCOE V CRYPTOPIA LTD (IN LIQ) **(НОВА ЗЕЛАНДІЯ)**

- криптовалюта має більше ознак об'єкта права власності, ніж якийсь там борг (об'єкт права вимоги), то чому вона не може бути таким об'єктом, а борг – може?
- хоч формально криптовалюти і є певним набором даних, однак основна їх цінність полягає не в тому, що вони надають їх володільцям певні знання, а в тому, що вони є об'єктом майнового інтересу

- ❑ криптовалюта є видом нематеріальних об'єктів права власності
- ❑ криптовалюта може захищатися як об'єкт права власності
- ❑ аналогічні висновки в *Ion Science Ltd v Persons Unknown and others (unreported)* у Великобританії

OSBOURNE V PERSONS UNKNOWN & ANOR

- NFT є об'єктом права власності у розумінні, яке зазвичай використовується в англійському праві
- З огляду на на NFT може бути накладено арешт як спосіб забезпечення позову, що властиво для захисту права власності

D'ALLOIA V. PERSONS UNKNOWN & OTHERS

- Об'єктом спору була криптовалюта USDT загальною вартістю 2,5 млн. фунтів стерлінгів
- позивачем було заявлено кондикційний позов (з безпідставного збагачення) до криптовалютної біржі Bitkub та інших відповідачів
- криптовалюта USDT була визнана судом об'єктом права власності

- криптовалюта USDT може витребуватися за кондикційним позовом
- криптовалютна біржа може розглядатися як особа, що безпідставно збагатилася, оскільки не виконала обов'язків щодо належного фінансового моніторингу своїх клієнтів
- однак позивачем не доведено належним чином, що викрадена в нього криптовалюта дійсно надходила на гаманці, які контролює біржа

MANTRA DAO INC. AND ANOTHER V. JOHN PATRICK MULLIN AND OTHERS (ГОНКОНГ)

- Спир виник між засновниками децентралізованої автономної організації (ДАО) MANTRA DAO та особами, які здійснювали управління цією організацією
- Предметом спору було неналежне виконання відповідачами їх обов'язків розпорядження токенами організації
- Суд зробив висновок, що відповідачі мають юридичні обов'язки по відношенню до засновників ДАО щодо розпорядження токенами та ведення справ організації

ПОПЕРЕДНІ ВИСНОВКИ

До віртуальних активів можуть застосовуватися як речово-правові, так і зобов'язально-правові способи захисту

Враховуючи правову природу замінних віртуальних активів, до них може застосовуватися кондикційний, деліктний позов

Щодо незамінних – віндикаційний позов

Основна проблема захисту – пошук *ефективних* способів захисту

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

- A. Складність ідентифікації крадія віртуальних активів чи їх набувача – у країнах загального права пропонується звертатися з позовами до невизначених осіб (*Osbourne v Persons Unknown & Anor [2022]*, *LCX AG vs. John Doe Nos*, *Ion Sciences vs Persons Unknown and Others*)
- B. Визначення юрисдикції – пропонується визначати за місцем резиденції власника ВА (*Osbourne v Persons Unknown & Anor [2022]*)
- C. Виконання рішення про зобов'язання повернути ВА в натурі

ХАРАКТЕРИСТИКИ

Існує в цифровому середовищі (не блокчейн)

Може копіюватися безліч разів

Охоплює різні види об'єктів (мобільні додатки, відеоігри, електронні книжки, комп'ютерні програми тощо)

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ

ПОТЕНЦІЙНІ СПОРИ ЩОДО ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ

Директива ЄС 2019/770

ЗУ «Про цифровий контент та цифрові
послуги»

- Споры з розробниками цифрового контенту щодо виконання зобов'язань з його передання особі, яка його придбала (спір з розробником ПО про передання ПО)
- Споры з розробниками щодо неналежної якості (функціоналу) цифрового контенту
- Споры з розробниками щодо відшкодування шкоди, завданої цифровим контентом
- Споры щодо прав інтелектуальної власності на цифровий контент

ПОПЕРЕДНІ ВИСНОВКИ

До цифрового контенту зазвичай будуть застосовуватися зобов'язально-правові способи захисту + способи захисту права ІВ

У випадках спору з розробником контенту щодо якості, передання тощо будуть застосовуватися договірні способи

У випадках спору з розробниками щодо відшкодування шкоди – деліктні способи захисту

У разі виникнення спору щодо прав інтелектуальної власності на цифровий контент, застосовуватимуться способи захисту прав ІВ

Co-funded by
the European Union

EFVDE } European
Fundamental Values
in Digital Era

Європейські фундаментальні цінності у цифрову еру,
Центр Досконалості Жана Моне

101085385 - EFVDE - ERASMUS-JMO 2022-HEI-TCH-RSCH

ЦИФРОВІ РЕЧІ ТА ЦИФРОВІ ГРОШІ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Ісаєв Арсен

ЦИФРОВІ РЕЧІ ТА ЦИФРОВІ ГРОШІ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Воркшоп для практиків
Цифрові речі та віртуальні активи:
українська та європейська практика
28-29 листопада 2024

Ісаєв Арсен

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права,
начальник науково-дослідницького сектору
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

План

1. Постановка проблеми
2. Цифрові гроші як об`єкт цивільних прав
3. Співвідношення цифрових речей та цифрових грошей
4. Висновки

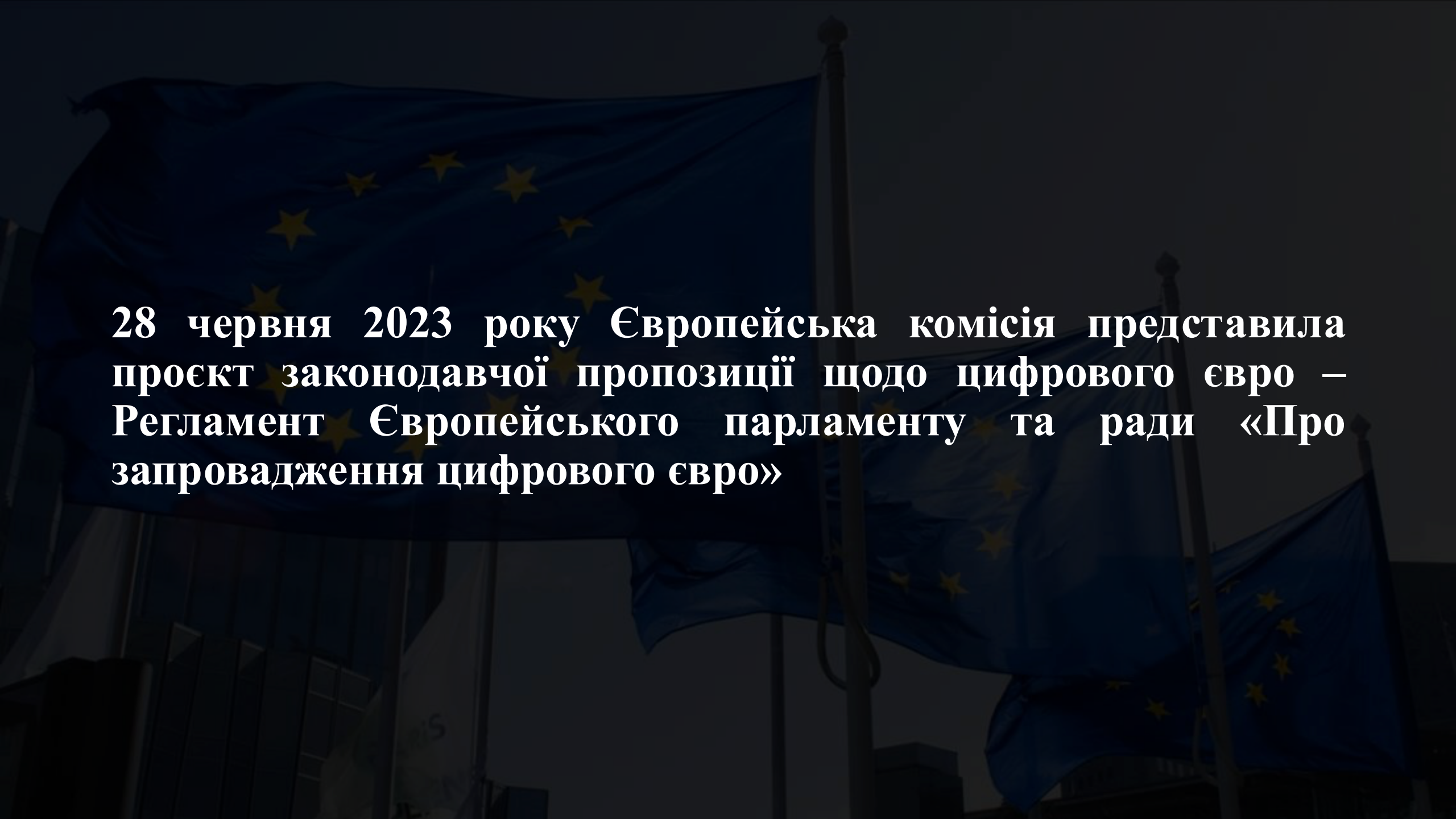
Постановка проблеми

1. Гроші - не речі.
2. Цифрові гроші - не цифрові речі?

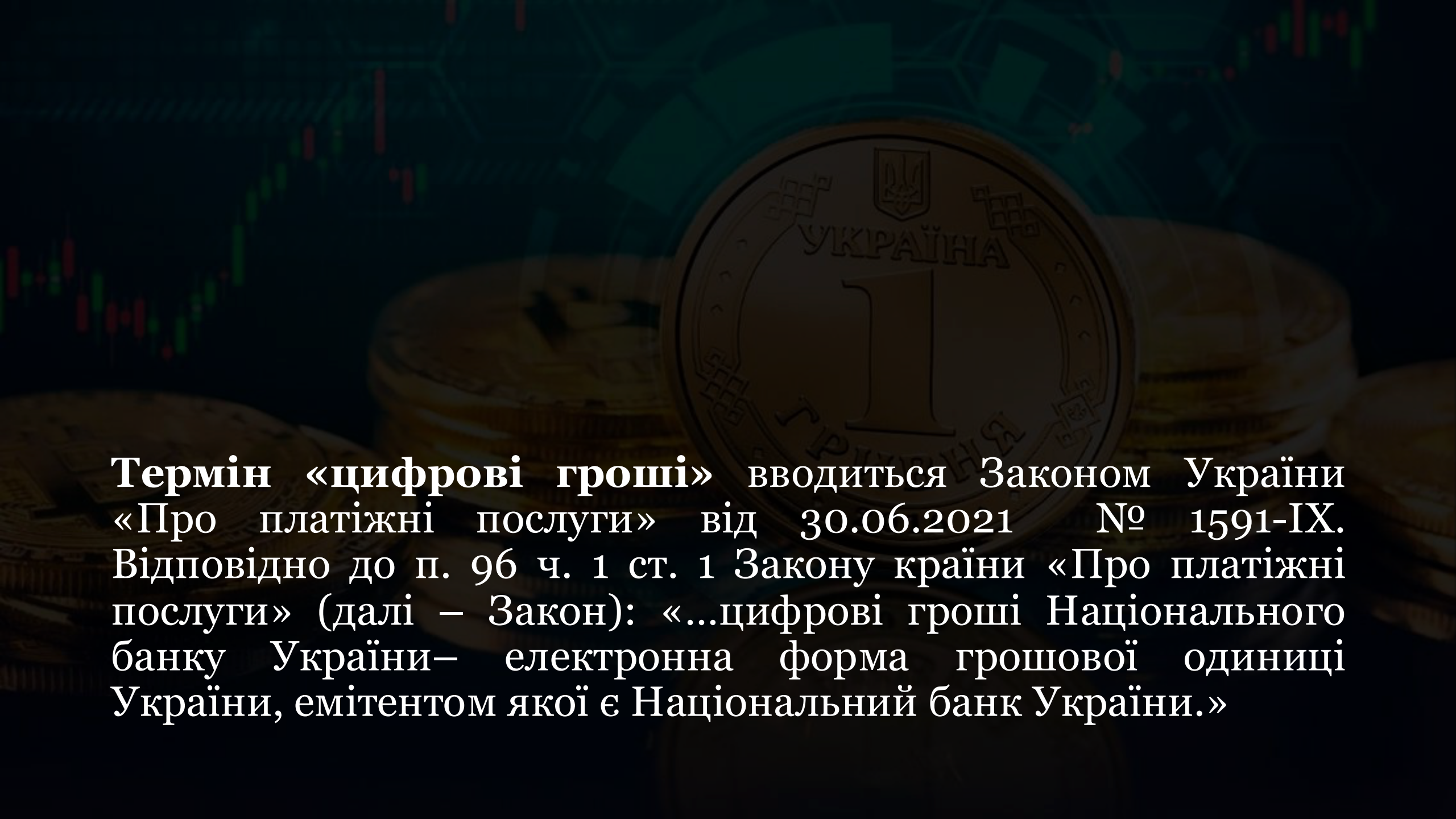

Комп'ютерна програма - об'єкт
авторського права - результат
інтелектуальної, творчої
діяльності - нематеріальне благо!

Комп'ютерна програма - об'єкт
авторського права - цифровий
контент - цифрова річ -
матеріальне благо!

28 червня 2023 року Європейська комісія представила проєкт законодавчої пропозиції щодо цифрового євро – Регламент Європейського парламенту та ради «Про запровадження цифрового євро»

The background features a stack of Ukrainian 1 hryvnia coins. A digital price chart with green and red lines is overlaid on the left side. The top coin is in sharp focus, showing the Ukrainian coat of arms, the word 'УКРАЇНА' (UKRAINE), and the numeral '1'.

Термін «цифрові гроші» вводится Законом України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-ІХ. Відповідно до п. 96 ч. 1 ст. 1 Закону країни «Про платіжні послуги» (далі – Закон): «...цифрові гроші Національного банку України– електронна форма грошової одиниці України, емітентом якої є Національний банк України.»

Ознаки е-гривні:

1. Цифрові гроші є різновидом коштів у безготівковій формі;
2. Цифрові гроші є електронною формою грошової одиниці України;
3. Цифрові гроші є законним платіжним засобом на території України;
4. Цифрові гроші використовуються для проведення платіжних операцій та розрахунків виключно у випадках передбачених законом;
5. Емітентом цифрових грошей є Національний банк України;
6. Цифрові гроші підлягають погашенню.

Е-гривня як об'єкт цивільних прав є різновидом грошей у безготівковій формі і має зобов'язально-правову природу, що впливає із законодавчо передбаченого обов'язку емітента погасити її.

Е-гривня може використовуватися як законний платіжний засіб у випадках передбачених законом і у такому випадку може прийматися фізичними і юридичними особами для проведення платіжних операцій та розрахунків.

Стаття 179-1 ЦК України «Поняття цифрової речі»

1. Цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність.

Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті.

2. Особливості правового режиму цифрових речей визначаються законом. До цифрових речей застосовуються положення цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не впливає із сутності цифрової речі.

Е -гривня не є цифровою річчю. Цифрові гроші НБУ є самостійним об'єктом цивільних прав і можуть стати альтернативою для електронних грошей та безготівкових коштів у сфері е-комерції та безготівкових платежів і переказів. Окрім того цифрові гроші НБУ можуть опосередковувати ефективний обіг цифрових речей (віртуальних активів та цифрового контенту) з урахуванням того, що і ті і інші функціонують у цифровому середовищі.

Co-funded by the
European Union

Ці матеріали підготовлені командою проєкту Центр Досконалості Жана Моне “Європейські фундаментальні цінності в цифрову еру”. Матеріали є частиною проєкту Центр Досконалості Жана Моне “Європейські фундаментальні цінності в цифрову еру”, 101085385 – EFVDE – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH, що фінансується Європейським Союзом.

Однак висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов’язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Ми хотіли б висловити щирі подяку за цінний внесок Арсену Ісаєву.

Ви можете зв’язатися з нами за адресою yu.s.razmetaeva@nlu.edu.ua

Co-funded by the
European Union

The training materials were prepared by the project team of The Jean Monnet Center of Excellence European Fundamental Values in Digital Era. The materials are the part of the project The Jean Monnet Center of Excellence European Fundamental Values in Digital Era, 101085385 – EFVDE – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

We would like to express our sincere gratitude for the valuable contribution of Arsen Isayev.

You can contact us yu.s.razmetaeva@nlu.edu.ua